

ניתוח דוח הפעילות של הקרן לשמירת הניקיון בשנים 2018-2019

כתיבה: לירן קוסמן, כלכלן | אישור: שם עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

תאריך: כ"ז בכסלו תשפ"א, 13 בדצמבר 2020

פיקוח תקציבי

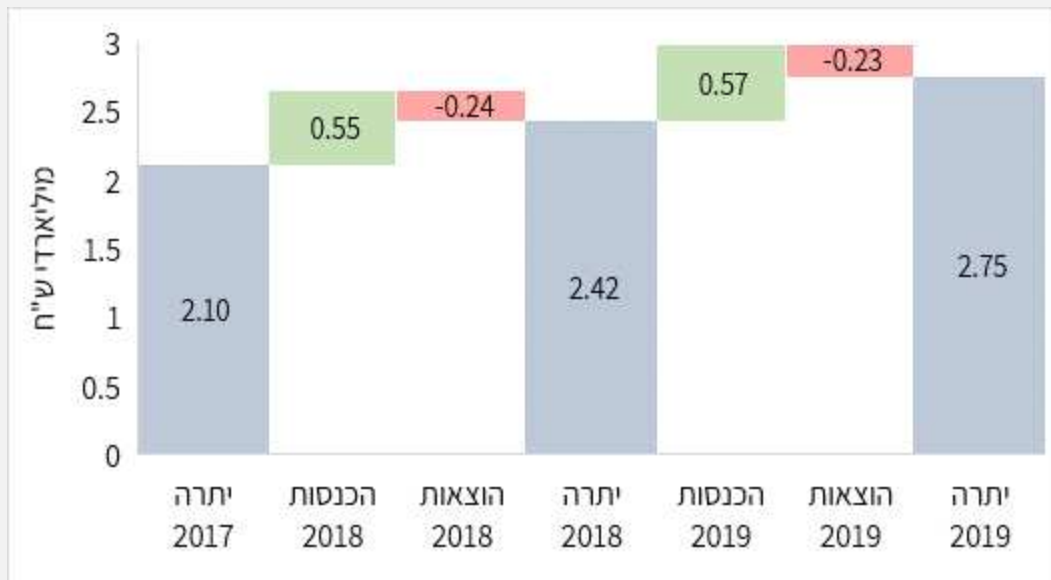
תוכן עניינים

1.....	תמצית	1
2.....	רקע: הקרן לשמירת הניקיון	1.1
2.....	חשבונות הקרן לשמירת הניקיון	2.2
3.....	2.1 חשבון היטל הטמנה	2.1
5.....	2.2 חשבון כללי	2.2
6.....	2.3 חשבון הפיקדון	2.3
7.....	2.4 חשבון שקיות	2.4
8.....	3. התוכנית האסטרטגית לטיפול בפסולת עד שנת 2030	3.3
8.....	4. מחזור פסולת עירונית בישראל ובמדינות המפותחות	4.4
8.....	4.1 מדיניות להקטנת כמויות בהטמנה בישראל ובמדינות אירופה	4.1
10.....	4.2 נתונים על פסולת עירונית לנפש בישראל ובמדינות ה-OECD	4.2
11.....	4.3 שיעור הטמנה של פסולת מוניציפאלית בישראל ובמדינות ה-OECD	4.3
12.....	5. נקודות לדיון וכלי מדיניות אפשריים	5.5
15.....	נספח 1: הקצאות קרן שמירת הניקיון בשנת 2019 (אלפי ש"ח)	15

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת חה"כ מיקי חיימוביץ, יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה, בנושא ניתוח דוח הפעילות של הקרן לשמירת הניקיון בשנים 2018-2019. המסמך כולל ניתוח נתונים כספיים של הקרן, נתונים על ייצור פסולת עירונית לנפש ועל שיעור הטמנת פסולת עירונית במדינות המפותחות ונקודות לדין.

הקרן פועלת במסגרת המשרד להגנת הסביבה והוקמה לפי **חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984**. בתחילה הדרך, הכנסותיה נבעו בעיקר בגין קנסות ועיצומים וחוק הפיקדון. החל מהמחצית השנייה של שנת 2007 הוטל היטל על הטמנת פסולת במטמנות ברחבי הארץ, ומאז עיקר הכנסותיה של הקרן הוא בגין היטל הטמנה וחל גידול חד בהכנסות הקרן ובפעילותה. פעילות הקרן ייחודית בשני נושאים: הכנסות הקרן הן 'צבועות' מהיטלים ומקורות אחרים ולא מתקבלות מאוצר המדינה; יתרות לא מנוצלות עוברות לשנה הבאה, בניגוד לעודפים ביתר תקציבי המדינה הדורשים אישור של שר האוצר והודעה לוועדת הכספים. בתרשים להלן פירוט הכנסות, הוצאות, עודף שוטף ויתרת הכספים בסוף השנה של הקרן בשנים 2017 עד 2019 (במיליוני ש"ח).

הנתונים הכספיים של הקרן מעלים כי הוצאותיה נמוכות מהכנסותיה, ונוצר עודף שוטף מדי שנה המוביל לגידול ביתרת הכספים בקרן, שהיתה כ- **2.75 מיליארדי ש"ח** בסוף 2019. יתרה מזאת, בשנת 2019 סך הוצאות הקרן ירד בשיעור של כ-11.6% לעומת 2018. לפי מנהלי הקרן בשנים עברו, שיעור הניצול של ההוצאה השנתית מסך הכנסות הקרן אמנם נמוך (43.9% בשנת 2018 ו-37.5% בשנת 2019), אולם לקרן יש התחייבויות לעתיד, ועל-כן שיעור הניצול כולל ההתחייבויות גבוה יותר. ניתן היה לצפות לגידול בסכום ההוצאה של הקרן בשנים האחרונות בשל הטענה בעבר על התחייבויות העתידיות, אך כאמור חלה ירידה בהוצאות בשנת 2019. תופעה זו עשויה ללמד **על קשיים ביכולת הקרן להוציא את תקציבה בכדי לעמוד ביעדי המחזור ועל מנת ליישם את התוכניות בדבר הפרדת פסולת במקור והקמת תחנות מיון ותחנות קצה**.

לפי נתוני ה-OECD, ייצור פסולת עירונית בישראל בשנת 2018 היה 675 ק"ג לנפש, גבוה בשיעור של **28.7%** ממדינות ה-OECD ובשיעור של **36.8%** ממדינות אירופה החברות ב-OECD. שיעור הטמנת פסולת עירונית בישראל בשנת 2018 היה **77.6%**, לעומת **39.3%** במדינות ה-OECD ו-**28.2%** במדינות אירופה החברות ב-OECD.

1. רקע: הקרן לשמירת הניקיון

הקרן לשמירת הניקיון הוקמה מתוקף סעיף 10 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, ופועלת לפי חוק זה ותקנותיו.¹ הנהלת הקרן ממונה על-ידי השר להגנת הסביבה ומונה שבעה חברים, מהם שלושה עובדי המשרד להגנת הסביבה, שני עובדי משרד האוצר ושני נציגי ציבור. מטרת העל של הקרן מוגדרת בסעיף 10(ב) לחוק שמירת הניקיון:

"לרכז אמצעים כספיים לשמירה על איכות נאותה של הסביבה ובכלל זה שמירה על הניקיון, מניעת השלכת פסולת וטיפול בפסולת, מחזור, מניעת מפגעים, מניעת שילוט בלתי חוקי ועבירות לפי חוק החומרים המסוכנים, הגנה על הסביבה ושיקומה, ויישום חוק מניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק וקידום מטרותיו."

תקציב הקרן הוא חלק מתקציב המשרד להגנת הסביבה (להלן המשרד), אך הוא מנוהל בנפרד ממנו במתכונת של משק סגור, כך שהוצאות הקרן ממומנות מהכנסותיה, ובסוף כל שנה מועברת היתרה שלא נוצלה לשנה הבאה.

2. חשבונות הקרן לשמירת הניקיון

בקרן ארבעה חשבונות המנוהלים בנפרד: חשבון היטל הטמנה, חשבון כללי, חשבון הפיקדון, וחשבון שקיות. בטבלה 1 מוצגות היתרות הכספיות בחשבונות השונים בקרן בסוף שנת 2019.

טבלה 1: יתרות קרן שמירת הניקיון בחשבונות השונים (מיליוני ש"ח, סוף 2019)

חשבון	יתרה לסוף 2019	אחוז מסך היתרה בקרן
היטלי הטמנה	2,610	95.0%
שקיות	90	3.3%
כללי	36	1.3%
פיקדון	13	0.5%
סך הכול	2,749	100%

מהנתונים אפשר לראות כי בסוף שנת 2019 הייתה בקרן יתרה בסך של כ-2.75 מיליארד ש"ח, מהם כ-95% בחשבון היטל הטמנה. כאמור לעיל, הקרן מנוהלת במסגרת המשרד להגנת הסביבה. בטבלה 2 להלן פירוט של תקציב המשרד בשנים 2016 עד 2019, לפי תקציב נטו (כספים המתקבלים ממשרד האוצר, הוצאה מותנית בהכנסה (בעיקר הכנסות הקרן) ותקציב ברוטו (תקציב נטו + הוצאות מותנות בהכנסה).

טבלה 2: תקציב המשרד להגנת הסביבה בשנים 2016-2019 (מיליוני ש"ח)²

סוג התקציב	2016	2017	2018	2019	שינוי בשנים 2016-2019
תקציב הוצאה נטו	2,095	2,167	2,433	1,978	-6%
הוצאה מותנית בהכנסה	700	1,097	817	877	25%
תקציב הוצאה ברוטו	2,795	3,264	3,250	2,856	2%

¹ סעיף 10 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984. תקנות שמירת הניקיון (קרן לשמירת הניקיון), תשמ"ו-1986.

² משרד האוצר, קבצי "פיסקלי - דיגיטלי".

הוצאות הקרן ממומנות מהכנסותיה, ובסוף כל שנה מועברת היתרה שלא נוצלה לשנה הבאה.

בסוף שנת 2019 הייתה בקרן יתרה בסך של כ-2.75 מיליארד ש"ח, מהם כ-95% בחשבון היטל הטמנה.

מהנתונים ניתן לראות כי תקציב המשרד נטו ירד בשנים 2015 עד 2019 בשיעור של 6%, תקציב הוצאות מותנות הכנסה גדל בשיעור של 25% ותקציב הוצאה ברוטו גדל בשיעור של 2%.

2.1 חשבון היטל הטמנה

ב-1 ביולי 2007 נכנס לתוקפו תיקון מס' 9 לחוק לשמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, לפיו מוטל היטל הטמנה על הטמנת פסולת במטמנות ברחבי הארץ, וההכנסות מנותבות לחשבון היטל הטמנה בקרן לשמירת הניקיון. מטרת היטל היא לעודד את שיטות טיפול חלופיות להטמנה כגון שימוש חוזר, מחזור, והשבה לאנרגיה, באמצעות ייקור ההטמנה מצד אחד,³ ושימוש בהכנסות מההיטל על ידי הקרן בכדי לעודד ולתמרץ שיטות טיפול חלופיות. **ההוצאות** בחשבון היטל הטמנה מוקצות ראשית **למטרות פיתוח**, ובסוף כל שנה ניתן להקצות את היתרה, ועד ל-35% מהיטלי ההטמנה שהתקבלו באותה שנה, **למטרות נוספות**, כמפורט להלן:

מטרות פיתוח: פיתוח, הקמה וייעול של אמצעים חלופיים להטמנת פסולת, שפגיעתם בסביבה פחותה מזו של ההטמנה, ועידוד השימוש בהם.

מטרות נוספות: שיקום אתרים לסילוק פסולת; טיפול במפגעי אסבסט; פעולות חינוך והסברה לשמירה על איכות נאותה של הסביבה; ברשויות מקומיות באשכול חברתי-כלכלי נמוך (1 עד 5): טיפול במפגעי פסולת, הקמת תשתיות לטיפול בפסולת, וסיוע שוטף בטיפול בפסולת לתקופה שלא תעלה על שנה אחת.⁴

היטל ההטמנה הנגבה מאתרי פסולת באזור יהודה ושומרון מנוהל בקופה נפרדת, בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, ויכולים לשמש לאותן מטרות שהוזכרו לעיל וגם לשתי מטרות נוספות: הסדרת הטיפול בפסולת מוצקה, תוך מתן עדיפות ככל הניתן, לשימוש חוזר, למחזור ולהשבה על פני סילוק להטמנה; אכיפה ופיקוח למניעת מפגעי פסולת וסילוק מפגעי פסולת. באזור יהודה ושומרון לא קיימת הגבלה של עד 35% על שיעור ההוצאה למטרות נוספות.⁵ בנוסף למטרות אלה, בשנת 2020 העניקה הקרן לרשויות המקומיות מענק חד-פעמי בסך 190 מיליון ש"ח עבור טיפול בפסולת ביתית מחשבון היטל הטמנה.⁶

בטבלה 3 להלן נתונים כספיים של חשבון הטמנה בשנים 2017 עד 2019.

הוצאות בחשבון היטל הטמנה מוקצות ראשית למטרות פיתוח, ובסוף כל שנה ניתן להקצות את היתרה, ועד ל-35% מהיטלי ההטמנה שהתקבלו באותה שנה, למטרות נוספות.

³ דברי הסבר להצעת **חוק שמירת הניקיון (תיקון מס' 9), התשס"ז-2007**, של הממשלה, נוסח לקריאה הראשונה.

⁴ מטרה נוספת זו התווספה בהוראת שעה שחלה בשנים 2013-2020: **חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה), התשע"ג-2013**, **חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה) (תיקון), התשע"ז-2017**.

⁵ צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה ושומרון) (מס' 892), התשמ"א 1981, נספח מס' 9 דיני איכות סביבה.

⁶ **חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה - נגיף הקורונה החדש) (מענק לרשויות מקומיות), התש"ף-2020**. להרחבה: נעם בוטוש, **ניתוח תקציבי של ההסכם לשיפוי רשויות מקומיות בגין הנחות בארנונה לעסקים בעקבות משבר נגיף הקורונה לפי מגזר**, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 26 באפריל 2020.

טבלה 3: נתונים כספיים של חשבון היטל הטמנה (אלפי ש"ח, שנים 2017-2019)⁷

הוצאות חשבון היטל הטמנה מהקמתו עד סוף 2019 היו כ- 1,525.8 מיליון ש"ח, מתוכן כ-1,048.6 מיליון ש"ח למטרות פיתוח (68.7%), וכ- 477 מיליון ש"ח למטרות נוספות.

סעיף	2019	2018	עד 2017
הכנסות מהיטלי הטמנה	517,288	499,452	3,118,606
הוצאות	193,967	219,351	1,112,502
מטרות פיתוח	134,927	177,241	736,422
תמיכות	127,737	168,098	540,044
פעולות מקצועיות	5,671	7,736	182,257
שכר	1,519	1,407	14,121
מטרות נוספות	59,040	42,110	376,080
טיפול באסבסט	7,186	11,122	128,818
חינוך והסברה	26,347	16,770	155,193
טיפול בפסולת ברשויות חלשות	13,241	5,174	34,813
שיקום אתרי פסולת	0	0	1,000
יהודה ושומרון	12,266	9,044	56,256
יתרה	2,609,526	2,286,205	2,006,104
יתרה מחוייבת	1,242,963	1,171,455	1,109,657
יתרה פנויה	1,366,563	1,114,750	896,447

מהנתונים אפשר לראות את הדברים הבאים:

- בשנת 2018 ההכנסה בחשבון היטל הטמנה היתה כ-5.499 מיליון ש"ח, ההוצאה היתה כ-219.4 מיליון ש"ח והעודף היה כ-280.1 מיליון ש"ח.
- בשנת 2019 ההכנסה בחשבון היטל הטמנה היתה כ-517.3 מיליון ש"ח, ההוצאה היתה כ-194 מיליון ש"ח והעודף היה כ-323.3 מיליון ש"ח.
- העודפים שנוצרו בחשבון היטל הטמנה בשנים 2018 ו-2019 בסך של כ-603.4 מיליון ש"ח הובילו לגידול ביתרה הכספית בקרן מכ-2 מיליארד ש"ח בסוף 2017 לכ-2.6 מיליארד ש"ח בסוף 2019. מהם, כ-1.2 מיליארד ש"ח יתרה מחוייבת (סכומים בגינן הוצאו התחייבויות) וכ-1.4 מיליארד ש"ח יתרה לא מחוייבת.
- הוצאות חשבון היטל הטמנה מהקמתו עד סוף 2019 היו כ-1,525.8 מיליון ש"ח, מתוכן כ-1,048.6 מיליון ש"ח למטרות פיתוח (68.7%), וכ-477 מיליון ש"ח למטרות נוספות (31.3%). כ-79.7% מהוצאות פיתוח נעשו באמצעות תמיכות, רובן לרשויות המקומיות. תחזית ההכנסות של חשבון היטל הטמנה היא ל-4 מיליארד ש"ח בשנים 2020-2030, אשר יחד עם היתרה הקיימת מצטברים לסכום של כ-6.6 מיליארד ש"ח, שכנגדו אישרה הנהלת הקרן מסגרת תקציבית של כ-6.4 מיליארד ש"ח עד לשנת 2030. כלומר, יתרת הכספים בחשבון היטל הטמנה צפויה לפחות משמעותית בעשור הקרוב.

⁷ המשרד להגנת הסביבה, [דוח דו-שנתי 2018-2019 על חשבונות הקרן לשמירת הניקיון](#), אוגוסט 2020. הנתונים לא כוללים הוצאות בסך 156.3 מיליון ש"ח להסרת פסולת אסבסט, שלא מומנו מהיטל הטמנה, אלא מכספים שהועברו לקרן מחברת "איתנית". להרחבה בנושא פיניו אזבסט: תמיר אגמון, [פרויקט פיניו פסולת אזבסט בגליל המערבי - אומדן עלות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, פברואר 2011.

בטבלה 4 להלן נתונים על היטל הטמנה לפי סוג אתר הטמנה וסוג הפסולת בשנת 2019.

טבלה 4: היטל הטמנה לפי סוג אתר ההטמנה וסוג הפסולת המוטמנת (שנת 2019)⁸

סוג אתר ההטמנה	תעריף (ש"ח לטון)	פסולת מוטמנת (אלפי טונות)	סך היטל הטמנה (מיליוני ש"ח)	% מסך היטל הטמנה	% מפסולת מוטמנת
פסולת מעורבת	109.5	4,262	464.8	89.8%	74.4%
פסולת יבשה	145.4	5	0.8	0.1%	0.1%
פסולת יבשה	72.7	362	26.3	5.1%	6.3%
פסולת אחרת	109.5	208	22.7	4.4%	3.6%
פסולת אחרת	48.47	53	2.6	0.5%	0.9%
פסולת בניין	4.85	841	4.1	0.8%	14.7%
סך הכול⁹		5,732	517.3	100%	100%

מהנתונים ניתן לראות כי בשנת 2019 הוטמנו כ-5,732 אלפי טונות של פסולת, ונגבה היטל הטמנה בסך של כ-517.3 מיליון ש"ח. פסולת מעורבת ופסולת יבשה, שהוטמנו באתרים לסילוק פסולת מעורבת, היוו כ-89.8% מהיטל ההטמנה ששולם בשנת 2019, וכ-74.4% מכמות הפסולת שהוטמנה. פסולת בניין היא השנייה בהיקפה מבחינת כמות הפסולת המוטמנת, והיוותה כ-14.7% מכמות הפסולת שהוטמנה בשנת 2019, אך בשל התעריף הנמוך החל עליה, חלקה בסך היטל ההטמנה עמד על 0.8% בלבד.

נכון לסוף 2019, הקרן הלוותה לקופת האוצר כ-1.1 מיליארד ש"ח מהכנסות חשבון היטל הטמנה, מהם 415 מיליון ש"ח בשנת 2016¹⁰ ו-700 מיליון ש"ח בשנת 2019.¹¹ סכום זה הומר לתקציב הרשאה להתחייב כדי לא לפגוע ביכולת הקרן לתקצב פרויקטים. ככל שהקרן תדרוש חלק מסכום ההלוואה או כולו לצורך ביצוע תשלומים בפועל, ישיב האוצר את הסכום לקרן.¹² בספטמבר 2020 התקבלה החלטה להלוות לקופת האוצר 500 מיליון ש"ח נוספים.¹³

2.2 חשבון כללי

להכנסות בחשבון הכללי מספר מקורות:¹⁴ קנסות לפי חוקים שונים בתחום הגנת הסביבה כגון חוק שמירת הניקיון, חוק החומרים המסוכנים, חוק מניעת מפגעים ועוד; הקצבות מתקציב המדינה; תרומות; חיוב בהוצאות ניקוי למי שניתן לו צו לשמירת ניקיון. **ההוצאות** בחשבון הכללי

⁸ שירלי ברנע, מנהלת אגף תקציבים, המשרד להגנת הסביבה, דוא"ל, 10 בדצמבר 2020.

⁹ בין סך היטל ההטמנה עבור כל סוג פסולת לסך הכנסות הקרן מהיטל הטמנה, קיים פער הנובע משני דברים: היטל ההטמנה המתקבל בחודש ינואר משולם לפי תעריפי השנה הקודמת, ואתר שמשלם באיחור נרשם בשנה בה שולם בפועל.

¹⁰ קרן שמירת הניקיון, [פרוטוקול ישיבת הנהלת קרן הניקיון](#), 27 בספטמבר 2016. החלטה 374 של הממשלה ה-34, [המרת מזומן בהרשאה להתחייב בתקציב קרן הניקיון](#), 5 באוגוסט 2015.

¹¹ החלטה 3384 של הממשלה ה-34, [הקרן לשמירת הניקיון](#), 11 בינואר 2018.

¹² המשרד להגנת הסביבה, הקרן לשמירת הניקיון, [דוח כספי 2019](#).

¹³ החלטה 363 של הממשלה ה-35, [הקרן לשמירת הניקיון](#), 9 בספטמבר 2020.

¹⁴ המשרד להגנת הסביבה, [דוח דו-שנתי 2019-2018 על חשבונות הקרן לשמירת הניקיון](#), אוגוסט 2020.

יכולות לשמש למטרות המוגדרות בסעיף 10(ב) לחוק שמירת הניקיון. רוב ההוצאות בחשבון הכללי בשנים 2018-2019 שימשו לפיקוח, אכיפה, וגביית קנסות, בתחום הגנת הסביבה. בטבלה 5 להלן מוצגים נתונים כספיים של החשבון הכללי בשנים 2017 עד 2019.

טבלה 5: נתונים כספיים של החשבון הכללי (אלפי ש"ח, 2017-2019)¹⁵

סעיף	2017	2018	2019
הכנסות	13,371	15,555	7,849
הוצאות	12,821	18,059	15,808
יתרה	*46,543	44,039	36,080
יתרה מחוייבת	24,253	18,197	12,275
יתרה פנויה	22,290	25,842	23,805

* יתרה רב-שנתית מצטברת עד לשנת 2017.

מהנתונים ניתן לראות כי ההכנסות בחשבון הכללי בשנת 2017 היו כ-13.4 מיליון ש"ח, בשנת 2018 כ-15.5 מיליון ש"ח ובשנת 2019 כ-7.8 מיליון ש"ח בשנה. בשנת 2019 הייתה ירידה חדה בהכנסות בגין מעבר מגבייה באמצעות חברות גבייה לגבייה באמצעות המרכז לגביית קנסות.¹⁶ להערכת הקרן הירידה זמנית ותקוזה בעתיד.¹⁷ היתרה בסוף השנה בשנים 2017-2018 הייתה יציבה ועמדה על כ-45 מיליון ש"ח, כמחצית יתרה מחוייבת וכמחצית יתרה פנויה.

2.3 חשבון הפיקדון

החשבון מנוהל מתוקף **חוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט-1999** (להלן: חוק הפיקדון).¹⁸ **ההכנסות** בחשבון הפיקדון הן מקנסות, עיצומים ותשלומים בגין אי עמידה בהוראות חוק הפיקדון ותקנותיו, ולכן לא מדובר בהכנסות שוטפות אלא חד-פעמיות, אותן קשה לחזות מראש. **ההוצאות** בחשבון זה משמשות לעידוד המחזור של מכלי משקה, לקידום ביצועו ואכיפתו של חוק הפיקדון ולמטרות המוגדרות בסעיף 10(ב) לחוק שמירת הניקיון. ההוצאות בשנת 2019 שימשו לניטור איכות האוויר, ופריקט הפחתת פליטות ממשאיות אשפה בחיפה בהתאם להחלטת ממשלה 529.¹⁹ טבלה 6 להלן מציגה נתונים כספיים על חשבון הפיקדון.

טבלה 6: נתונים כספיים של חשבון הפיקדון (אלפי ש"ח, שנים 2017-2019)²⁰

סעיף	2017	2018	2019
הכנסות	2,357	2,350	2,329
הוצאות	284	0	20,514
רכישת משאיות המונעות בגז טבעי בחיפה	267	0	9,362
דיגומים וניטור אוויר	0	0	11,152

¹⁵ שם. [דוח דו-שנתי 2018-2019 על חשבונות הקרן לשמירת הניקיון](#), אוגוסט 2020. משרד האוצר, [קבצי "פיסקלי - דיגיטלי"](#).

¹⁶ להרחבה בנושא קנסות: יהודה טרואן, [אכיפת איסור השלכת פסולת אישית לרשות הרבים](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2020.

¹⁷ שירלי ברנע, מנהלת אגף תקציבים, המשרד להגנת הסביבה, שיחת טלפון, 11 בדצמבר 2020.

¹⁸ [סעיף 20 לחוק הפיקדון על מכלי משקה, התשנ"ט-1999](#).

¹⁹ החלטה 529 של הממשלה ה-34, [תכנית לאומית לצמצום זיהום אוויר והפחתת סיכונים סביבתיים באזור מפרץ חיפה](#), 6 בספטמבר 2015.

²⁰ המשרד להגנת הסביבה, [דוח דו-שנתי 2018-2019 על חשבונות הקרן לשמירת הניקיון](#), אוגוסט 2020. משרד האוצר, [קבצי "פיסקלי - דיגיטלי"](#).

ההכנסות בחשבון הפיקדון הן מקנסות, עיצומים ותשלומים בגין אי עמידה בהוראות חוק הפיקדון ותקנותיו, ולכן לא מדובר בהכנסות שוטפות אלא חד-פעמיות.

2019	2018	2017	סעיף
12,993	31,178	*28,828	יתרה
3,824	24,691	11,859	יתרה מחוייבת
9,169	6,487	16,969	יתרה פנויה

* יתרה רב-שנתית מצטברת עד לשנת 2017.

מהנתונים אפשר לראות כי בשנים 2017-2019 ההכנסות בחשבון הפיקדון היו כ-2.3 מיליון ש"ח בשנה. בשנים 2017-2018 כמעט ולא היו הוצאות בחשבון, ובשנת 2019 ההוצאות היו כ-20.5 מיליון ש"ח, שהותירו בחשבון יתרה של כ-13 מיליון ש"ח, מהם כ-8.3 מיליון ש"ח יתרה מחוייבת וכ-9.2 מיליון ש"ח יתרה לא מחוייבת.

2.4 חשבון שקיות

חשבון שקיות קיים מינואר 2017 בהתאם לחוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות, תשע"ו-2016.²¹ ההכנסות בחשבון מתקבלות מהיטל על שקית נשיאה חד-פעמית שמשלמים קמעונאים גדולים, ועיצומים כספיים המוטלים לפי חוק השקיות. גובה ההיטל על שקית נשיאה חד-פעמית הוא 10 אגורות (8.54 אגורות בתוספת מע"מ), וכמות השקיות שנמכרו בשנים 2017-2019 הייתה 378 מיליון, 430 מיליון ו-454 מיליון בהתאמה.²² ההוצאות בחשבון זה יכולות לשמש לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות וההשפעות הסביבתיות שלהן, בין היתר על ידי חינוך והסברה, פעולות ניקיון וסיוע ליצרנים של שקיות נשיאה רב-פעמיות. במידה ובשנה כלשהי לא הוקצו כל ההכנסות בחשבון למטרות אלו, ניתן להשתמש ביתרה לקידום מטרותיו של חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, שהן מניעת זיהום אוויר ושיפור איכות האוויר. בשנים 2018-2019 ההוצאות בחשבון שימשו לתמיכה בסלים ואריזות רב-פעמיים, ולפרויקט "חוף נקי". בטבלה 7 להלן מוצגים נתונים כספיים של חשבון שקיות בשנים 2017-2019.

טבלה 7: נתונים כספיים של חשבון שקיות (אלפי ש"ח, שנים 2017-2019)²³

2019	2018	2017	סעיף
38,612	35,778	23,417	הכנסות
3,785	3,822	0	הוצאות
444	3,822		תמיכה בסלים ואריזות רב-פעמיים
3,341			פרויקט "חוף נקי"
90,200	55,373	23,417	יתרה
15,883	6,072	0	יתרה מחוייבת
74,317	49,301	23,417	יתרה פנויה

²¹ סעיף 6 לחוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות, תשע"ו-2016.

²² המשרד להגנת הסביבה, החוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות, התשע"ו-2016 - דיווח לשנים 2018-2019 על יישום החוק לפי סעיף 12, 22 ביוני 2020.

²³ המשרד להגנת הסביבה, דוח דו-שנתי 2018-2019 על חשבונות הקרן לשמירת הניקיון, אוגוסט 2020. משרד האוצר, קבצי "פיסקלי" - דיגיטלי.

אפשר לראות כי ההכנסות בחשבון השקיות גדלו מכ-23.4 מיליון ש"ח בשנת 2017 לכ-38.6 מיליון ש"ח בשנת 2019. ההוצאות בשנים 2018-2019 היו כ-8.3 מיליון בשנה והיתרה בסוף 2019 היתה כ-90 מיליון ש"ח, מהם כ-16 מיליון ש"ח יתרה מחוייבת וכ-74 מיליון ש"ח יתרה פנויה.

3. התוכנית האסטרטגית לטיפול בפסולת עד שנת 2030

בשנת 2018 הציג המשרד תוכנית אסטרטגית לטיפול בפסולת עד לשנת 2030, יעדי התוכנית:²⁴

- מחזור **51%**, השבה **23%** והטמנה **26%** (לעומת **76%** הטמנה בשנת 2018).
- ייעול שוק הפסולת וטיפול בפסולת ברמה אזורית.
- שיפור השירות לציבור והפחתת זיהומים וסיכונים סביבתיים.

הנהלת קרן שמירת הניקיון אישרה מסגרת תקציבית בסך **4.14 מיליארד ש"ח** מתקציב הקרן למימוש התכנית האסטרטגית. טבלה 8 להלן מציגה את תקצוב התכנית האסטרטגית.

טבלה 8: מסגרת התקציב לתכנית האסטרטגית לטיפול בפסולת עד 2030 (במיליוני ש"ח)²⁵

פעולה	מסגרת תקציב	ב-%
הקמת מתקני השבת אנרגיה	2,800	67.6%
הקמת מתקני טיפול נוספים	400	9.7%
תמיכה באשכולות	400	9.7%
תמיכה בהליך המיון	300	7.2%
הקמת מתקני מיון	240	5.8%
סך הכול	4,140	100%

הנהלת קרן שמירת הניקיון אישרה מסגרת תקציבית בסך 4.14 מיליארד ש"ח מתקציב הקרן למימוש התכנית האסטרטגית.

ניתן לראות כי 2.8 מיליארד ש"ח (67.7%) הוקצו להקמת מתקני השבת אנרגיה, כ-400 מיליון ש"ח (9.7%) להקמת מתקני טיפול נוספים, כ-400 מיליון ש"ח (9.7%) בתמיכה באשכולות, כ-300 מיליון ש"ח (7.2%) בתמיכה בהליך המיון וכ-240 מיליון ש"ח (5.8%) בהקמת מתקני מיון. יש לציין כי מדובר בתוכנית שנקבעה בשנת 2018 על ידי השר הקודם. המשרד בוחן את שינוי התכנית, כך שמשקל מחזור הפסולת יגדל על חשבון ירידה במשקל השבת אנרגיה.²⁶

4. מחזור פסולת עירונית בישראל ובמדינות המפותחות

4.1 מדיניות להקטנת כמויות בהטמנה בישראל ובמדינות אירופה

להטמנת פסולת קיימות עלויות סביבתיות גבוהות, בתלות בסוג הפסולת ובמיוחד במקרים של טיפול לא מוסדר בפסולת, לרבות זיהום אוויר, ריחות חזקים, זיהום קרקע ומי תהום ומחלות.²⁷ על כן, מדינות מפותחות רבות מיישמות מדיניות להקטנת כמויות ושיעורי ההטמנה באמצעות הפחתה במקור, שימוש חוזר, מחזור והשבה.

²⁴ המשרד להגנת הסביבה, [התוכנית האסטרטגית לטיפול בפסולת עד שנת 2030](#), כניסה: 8 בדצמבר 2020.

²⁵ המשרד להגנת הסביבה, [דוח דו-שנתי 2018-2019 על חשבונות הקרן לשמירת הניקיון](#), אוגוסט 2020.

²⁶ המשרד להגנת הסביבה, [פרוטוקול ישיבת הנהלת קרן הניקיון](#), 19 לאוגוסט 2020.

²⁷ המשרד להגנת הסביבה, [נזקי הפסולת וההטמנה לסביבה ולבריאות](#), כניסה: 13 בדצמבר 2020.

מדיניות הקטנת כמויות ההטמנה בישראל מבוססת על מגוון חוקים ביניהם חוק לשמירת הניקיון, חוק להסדרת הטיפול באריזות, חוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד־פעמיות, חוק הפיקדון, חוק לסילוק ולמיחזור צמיגים, חוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות ועוד. מטרת החוקים היא צמצום של הטמנה והגדלת המחזור וההשבה. הכנסות הקרן לשמירת ניקיון מהיטל הטמנה אמורות להוות כלי מרכזי ליישום המטרות, כפי שהוגדרו בחוק שמירת הניקיון, התשס"ז-2007 (ראו סעיף 1 לעיל), ובעיקר הקמת מתקני מיון ופתרונות קצה מתקדמים לטיפול בפסולת במטרה להעמיד את מדינת ישראל בקו אחד עם המדינות המפותחות.

כאמור בסעיף 1, השימוש העיקרי בהכנסות מהיטל הטמנה הוא פיתוח, ייעול ועידוד פתרונות חלופיים להטמנת פסולת. אחת הדרכים לבחון את תפוקות הקרן במימוש היעד העיקרי של הפחתת הטמנה, הינה בחינת שיעור הטמנה בישראל בהשוואה למדינות אירופה.

מדינות האיחוד האירופי הן חלוצות ביישום כלי מדיניות סביבתית להפחתת זיהומי סביבה, באמצעות שתי דירקטיבות עיקריות:²⁸

דירקטיבת אריזות (Directive 94/62/EC): נכנסה לתוקף **בשנת 1994**. מטרת הדירקטיבה היתה ליצור במדינות השונות הרמוניזציה של האמצעים להפחתה או למניעה של הזיהום מאריזות או מפסולת אריזות, זאת באמצעות עידוד מניעה של ייצור אריזות, שימוש מחדש באריזות, השבה ומחזור. בשנת 2005 נערכו שינויים בדירקטיבה, בין היתר במטרה להגדיל את יעדי ההשבה והמחזור.²⁹

דירקטיבת ההטמנה (Council Directive 99/31/EC): נכנסה לתוקף באירופה **בשנת 1999**. מטרת הדירקטיבה היתה למנוע או להפחית ככל הניתן את ההשפעות השליליות החיצוניות של הטמנת פסולת, זאת באמצעות הפרדת פסולת, טיפול ועידוד מחזור.³⁰

ניתוח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת משנת 2009 העלה כי במדינות בהן המחזור קיים כבר שנים רבות (עוד בטרם יישום דירקטיבת האריזות משנת 1994 ודירקטיבת ההטמנה משנת 1999), **מגיעים שיעורי ההשבה לרמות גבוהות** יחסית (השבה כוללת מחזור ושריפה, וכן השבת אנרגיה).³¹ בחינת הנתונים בעשור האחרון מלמדים על ירידה חדה בשיעור ההטמנה (ראו תרשים 3 להלן).

²⁸ להרחבה: תמיר אגמון, [ניתוח בקשת המשרד להגנת הסביבה להעלאת היטל ההטמנה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דצמבר 2010.

²⁹ European Commission, Environment, [Packaging and Packaging Waste](#), retrieved: May 17, 2016.

יש לציין כי יש עוד דירקטיבות רלוונטיות לנושא פסולת. למשל הדירקטיבה בנושא טיפול בפסולת פלסטיק מ-2019.

³⁰ European Commission, Environment, [Landfill of Waste](#), retrieved: May 17, 2016.

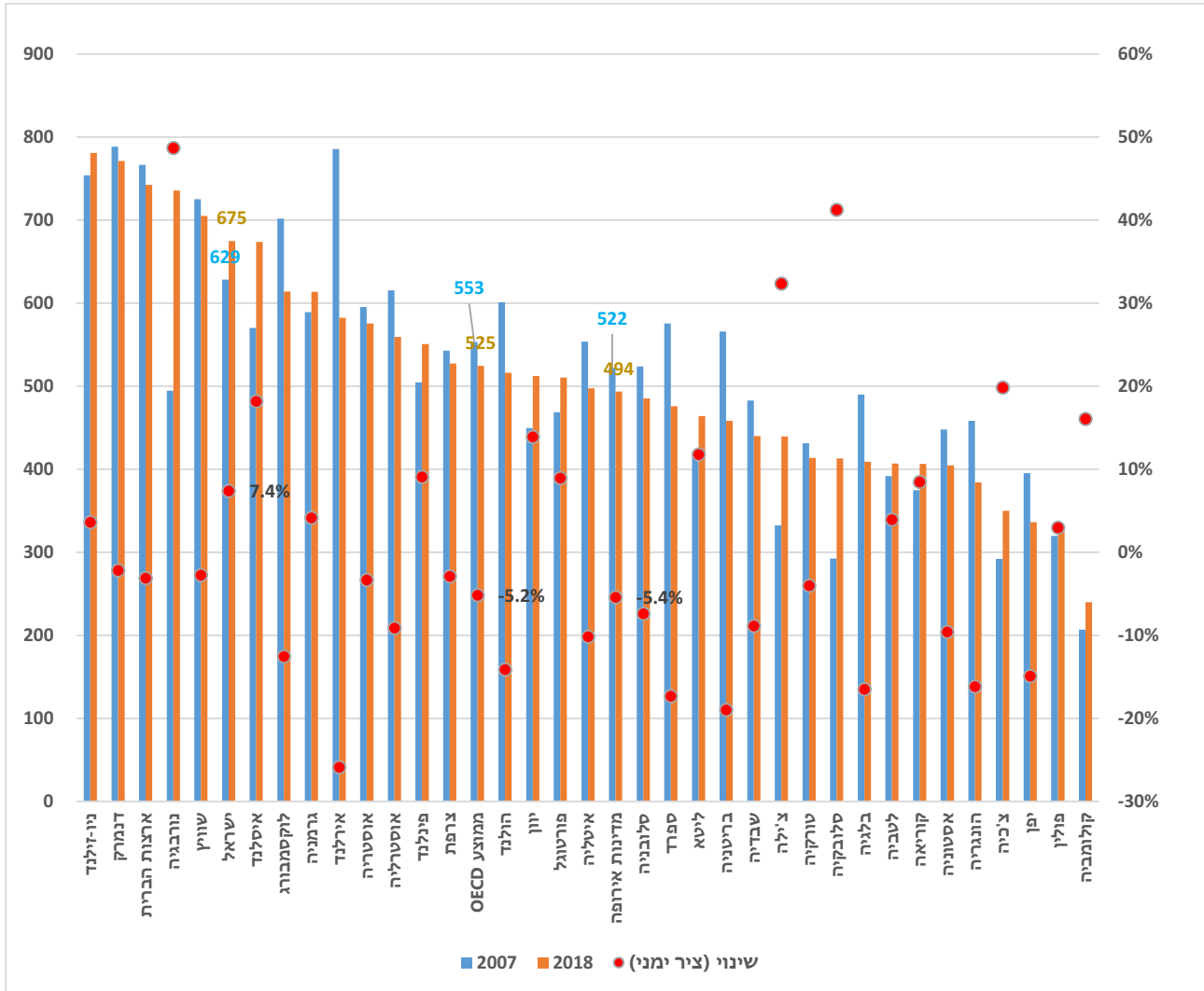
³¹ רון תקוה ועמי צדיק, [ניתוח המדיניות הסביבתית באירופה בנושא מחזור והשבה של אריזות ומכלי משקה](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דצמבר 2009.

במדינות בהן המחזור קיים כבר שנים רבות (עוד בטרם יישום דירקטיבת האריזות משנת 1994 ודירקטיבת ההטמנה משנת 1999), מגיעים שיעורי ההשבה לרמות גבוהות יחסית.

4.2 נתונים על פסולת עירונית לנפש בישראל ובמדינות ה-OECD

תרשים 1 להלן מציג את הפסולת העירונית לנפש במדינות המפותחות בשנים 2007 ו-2018.

תרשים 1: ייצור פסולת מוניציפאלית במדינות ה-OECD (ק"ג לנפש)³²

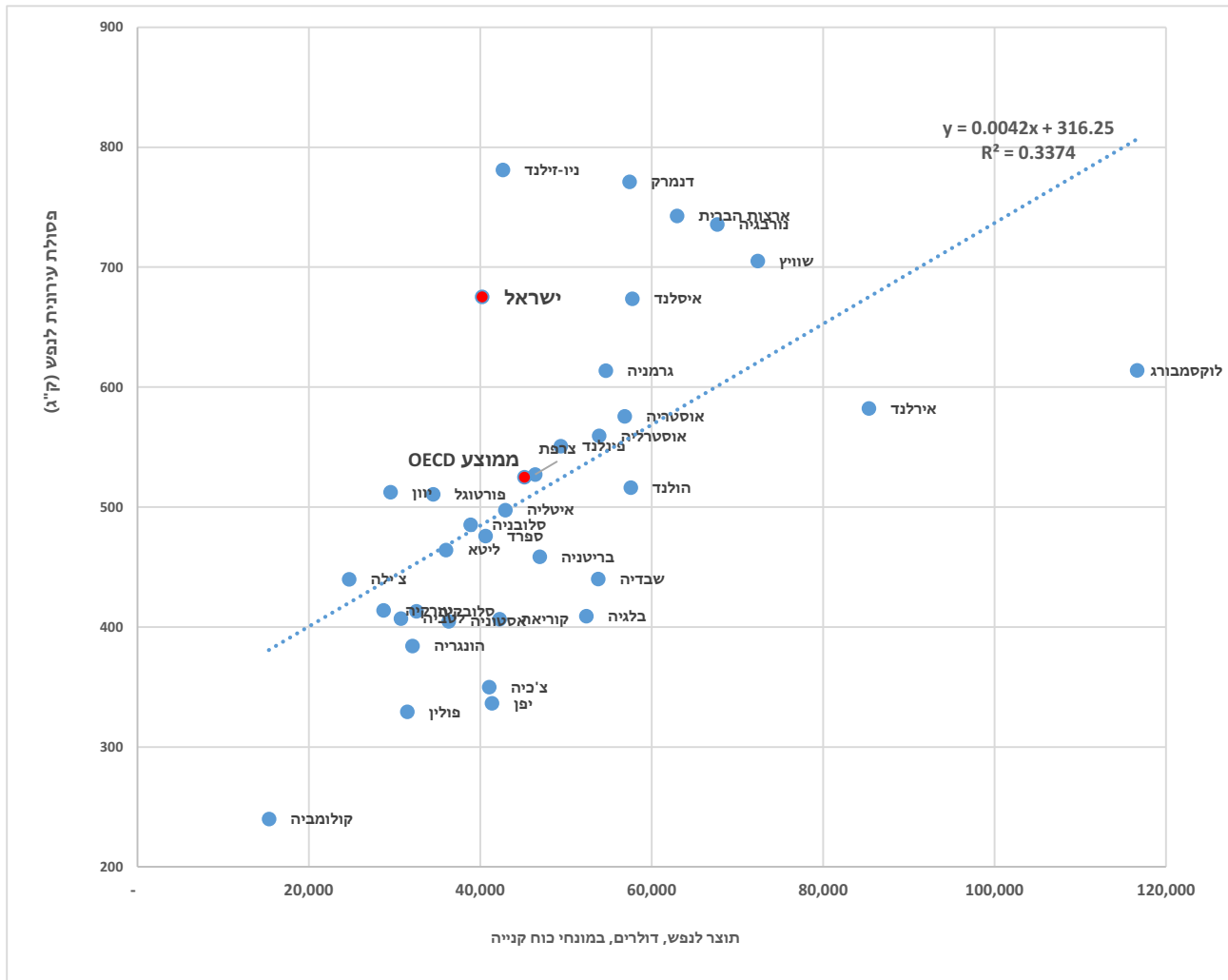

מהנתונים אפשר לראות כי בשנת 2018 ישראל ממוקמת במקום ה-17 בישראל עם 675 ק"ג לנפש, גבוה בכ-28.7% מהממוצע במדינות ה-OECD וב-36.8% לנפש עם 629 ק"ג לנפש, גבוה בכ-28.7% מהממוצע במדינות ה-OECD. בשנים 2007 עד 2018 חלה בישראל עלייה בשיעור של 7.4% בייצור פסולת עירונית לנפש, בהשוואה לירידה בשיעור של 5.2% בממוצע מדינות ה-OECD בייצור פסולת עירונית לנפש, בהשוואה לירידה בשיעור של 5.4% בממוצע מדינות אירופה החברות ב-OECD. בהשוואת ייצור פסולת בין מדינות, יש לתקן את רמת החיים בכל מדינה. בתרשים 2 להלן מוצגים התוצר לנפש במונחי כוח קנייה וייצור פסולת עירונית לנפש (ק"ג) בשנת 2018.

³² OECD, [Municipal waste generated per capita](https://data.oecd.org/municipal-waste/municipal-waste-generated-per-capita.htm). Retrieved: December 9, 2020.

אוסטרליה, צ'ילה, יוון, איסלנד, אירלנד ויפן - 2017, קוריאה - 2016, ניו זילנד - 2006.

תרשים 2 – מתאם בין תוצר לנפש במונחי כוח קנייה לבין ייצור פסולת לנפש בק"ג (2018)³³

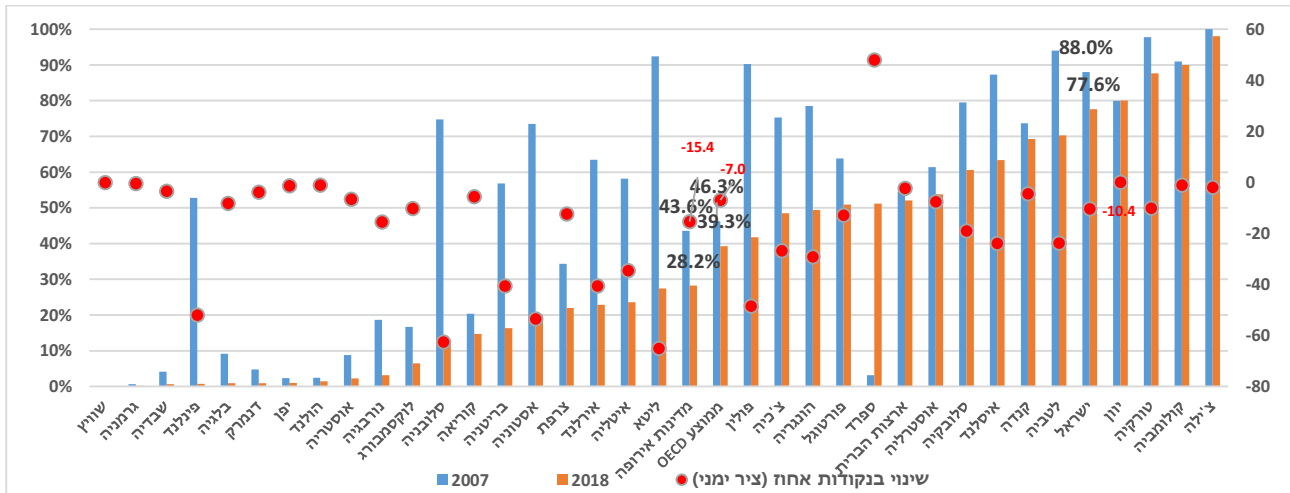
מתרשים הפיזור ניתן לראות כי בשנת 2018 כמות הפסולת העירונית לנפש בישראל היתה כ- **675 ק"ג**, גבוהה ב-**28.1%** מהכמות הצפויה בהינתן התוצר לנפש, **485 ק"ג**. על פי סקירת המתאם בין התוצר לנפש לבין כמות הפסולת לנפש ב-35 מדינות ה-OECD, בשנת 2018 כמות הפסולת לנפש ב-14 מדינות (כולל ישראל) הייתה גבוהה מהרמה הצפויה על פי נתוני התוצר לנפש, וב-21 מדינות הייתה נמוכה מהרמה הצפויה. בישראל כמות הפסולת לנפש היתה גבוהה מהרמה הצפויה בשיעור השני הגבוה ביותר (28.1%) לאחר ניו זילנד (36.6%). יש לסייג שהתוצר לנפש מסביר כשליש מהשונויות של פסולת עירונית לנפש כך שיש גורמים מסבירים נוספים.

4.3 שיעור הטמנה של פסולת מוניציפאלית בישראל ובמדינות ה-OECD

הפסולת העירונית מטופלת בכמה דרכים, לרבות הטמנה, מחזור, שריפה, ייצור אנרגיה וקומפוסטיזציה. תרשים 3 להלן מציג שיעורי הטמנה במדינות ה-OECD בשנים 2007 ו-2018.

³³ OECD.stat, [GDP Per head, current prices, current PPPs](https://data.oecd.org/gdp/gdp-per-head-current-prices-current-ppps), Retrieved: December 10, 2020.

תרשים 3 - שיעורי הטמנה של פסולת עירונית במדינות ה-OECD³⁴

אפשר לראות כי שיעור ההטמנה של פסולת עירונית בישראל היה בשנת 2018 כ-77.6%, בהשוואה לכ-39.3% בממוצע מדינות ה-OECD ולכ-28.2% בממוצע מדינות אירופה החברות ב-OECD. ישראל ממוקמת במקום החמישי הגבוה מבין המדינות, לאחר יוון (80.1%), טורקיה (87.7%), קולומביה (90%) וצ'ילה (98.1%). בשנים 2007 עד 2018 היתה בישראל ירידה של 10.4 נקודות אחוז בשיעור ההטמנה, בהשוואה לירידה של 7 נקודות אחוז בממוצע מדינות ה-OECD ושל 15.4 נקודות אחוז בממוצע מדינות אירופה החברות ב-OECD. קרי, **בישראל שיעור ההטמנה גבוה משמעותית לעומת מדינות אירופה, והפער בשנים האחרונות התרחב.**

5. נקודות לדיון וכלי מדיניות אפשריים

אי עמידה ביעדי מחזור: המשרד לא עמד ביעדי המחזור שהוצבו בעבר, כמפורט בטבלה 9.

טבלה 9: יעדי המחזור שנקבעו בעבר³⁵

מקור	יעד מחזור לפסולת ביתית	בפועל
תקציב המדינה לשנים 2011-2012	50% עד לשנת 2015	19.1% בשנת 2015
תקציב המדינה לשנים 2013-2014	50% עד לשנת 2020	24% בשנת 2018
תקציב המדינה לשנים 2015-2016	50% עד לשנת 2020	24% בשנת 2018
תקציב המדינה לשנים 2017-2018	35% עד לשנת 2020	24% בשנת 2018

לפי המשרד להגנת הסביבה, יעד ההטמנה של פסולת עירונית לשנת 2030 הוא 26%, יעד מחזור 51% ויעד השבה לאנרגיה הוא 23%. קרי, במטרה לעמוד ביעד יש להקטין את שיעור ההטמנה בלמעלה מ-50 נקודות אחוז בעשור הקרוב.

שיעור ניצול נמוך: הניתוח לעיל העלה כי קצב הוצאת התקציבים מהקרן נמוך יחסית, ואף התקציבים במזומן ירדו בשנים האחרונות. האם קצב הוצאת הכספים הולם את המצב הנוכחי

³⁴ OECD.stat, Environment, % Landfill, Retrieved: December 10, 2020.

קנדה ואירלנד - 2012, אוסטרליה, יוון, איסלנד, אירלנד, יפן וארה"ב - 2017, קנדה וקוריאה - 2016, אירלנד - 2012.

³⁵ יעד מחזור: משרד האוצר, הצעת תקציב המשרד להגנת הסביבה (שנים 2011-2018). מחזור בפועל: ראו הערת שוליים 27.

בו שיעור ההטמנה בישראל גבוה יחסית והפער עם מדינות אירופה התרחב? כיצד ניתן להתגבר על החסמים הקיימים בהוצאת כספי הקרן, לשם עמידה ביעד ההטמנה של המשרד? כמו כן, האם חלק מכספי הקרן לא מוקצה למטרה העיקרית של הפחתת ההטמנה? כך, חסם עיקרי הוא הממשק עם רשויות מקומיות והקצאת כספי הקרן בשיטת 'קולות קוראים'. ביישום החלטת הממשלה 922 הוחלט על מינוי פרוייקטורים לעידוד ותמרוץ רשויות מקומיות (באשכולות חברתיים-כלכליים נמוכים) להשיב לקולות קוראים של משרדי הממשלה.³⁶ כמו כן, כינון **מודל תמרוץ הרשויות המקומיות למחזור** עשוי לשפר את שיעור הניצול. התמרוץ יתבטא בתשלום (תמריץ כספי) שיעביר המשרד לרשויות המקומיות בגובה שקלי מסוים לגידול בכל טון של פסולת ממוחזרת, יחסית לשנה הקודמת (כפי שהוחל בפיילוט). במודל כזה קצב הוצאת הכספים מהקרן יהיה מהיר יותר ויווצר תמריץ ישיר לרשויות למחזור אשפה.

בשנת 2015 הגיש מרכז השלטון המקומי בישראל עתירה לבג"ץ בה נטען כי הכספים בחשבון היטל הטמנה אינם ממלאים את ייעודם, ושהיטל ההטמנה גבוה מידי. כמו כן, מרכז השלטון המקומי ופורום ה-15 התנגדו לתזכיר חוק שהציע להאריך את הוראת השעה לפיה ניתן להקצות עד 35% מהכספים בחשבון למטרות נוספות.³⁷ בין הנימוקים להתנגדות נכתב שלאור שיעור ההטמנה הגבוה בישראל, אין להפנות כספים למטרות אחרות שאינן מפחיתות את ההטמנה.³⁸

תשלום היטל בגין פסולת ממוחזרת: בעבר עלו טענות כי הרשויות המקומיות משלמות לקבלני הפסולת היטל הטמנה גם בגין פסולת המיועדת למחזור.³⁹ האם תשלום זה עולה בקנה אחד עם המטרה המקורית של מס סביבתי אשר נועד לעודד מחזור?

הקצאת כספי הקרן: ניתן לשקול את אופן הוצאת כספי קרן הניקיון, כך שבמקום להקצותם באמצעות מנגנון של קולות קוראים, תיעשה הקצאה שוויונית עבור הרשויות המקומיות באמצעות **מפתח ואמות מידה שייקבעו**. הרשויות המקומיות תקצינה את כספי הקרן בהתאם לשיקול דעתן, אך ורק עבור מטרות מוגדרות ובהתאם לתכניות מקצועיות שיאשר המשרד להגנת הסביבה, ושתפוקחנה על ידיו. המדיניות הכללית של הקרן והתבחינים בנושא ייקבעו בלעדית על ידי הנהלת הקרן.

ריכוזיות בשוק אתרי ההטמנה: בשנים האחרונות הצטמצמה כמות המטמנות ברחבי הארץ והריכוזיות בשוק גדלה. כתוצאה מכך, בין היתר, עלו מחירי ההטמנה והדבר גרם לגידול בפסולת

³⁶ החלטה 922 של הממשלה ה-34, [פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020](#), 30 בדצמבר 2015.

³⁷ [תזכיר חוק שמירת הניקיון \(הוראת שעה\) \(תיקון\), התש"ף-2020](#), פורסם להערות הציבור: 30 באוגוסט 2020.

³⁸ מרכז השלטון המקומי ופורום ה-15, [התייחסות השלטון המקומי לתזכיר חוק שמירת הניקיון \(הוראת שעה\), התש"פ-2020](#), 18 באוקטובר 2020.

³⁹ פרוטוקול, ועדת המשנה לטיפול בזיהום אויר הנגרם משרפות פסולת בשטחים פתוחים, בוועדת פנים והגנת הסביבה, [זיהום אויר הנגרם משרפות פסולת בשטחים פתוחים - קידום חוקים והיבטים משפטיים](#), 4 בנובמבר 2018. איתי חוטר, סמנכ"ל כלכלה ומידע, מרכז השלטון המקומי, דוא"ל, 9 בנובמבר 2014.

המושלכת בשטחים פתוחים או נשרפת באופן לא חוקי, בהיעדר אכיפה מספקת. כאמור בטבלה 2 לעיל, תקציב המשרד עלה בגין הגידול בהיטל הטמנה (המשמש לפיתוח) ולא בתקציב נטו (שאף ירד בשנים 2017-2019, ראו טבלה 2), המשמש להוצאות האכיפה של המשרד.⁴⁰

בדיון בוועדת המשנה לוועדת הפנים והגנת הסביבה ב-4 בנובמבר 2018 אמר נציג המשרד הדברים האלה:⁴¹

- בחלק מהיישובים אין כלי אצירה (פחי אשפה עירוניים) ולכן אי-אפשר לאסוף ובעקבות זאת אי-אפשר גם למדוד את כמות הפסולת הנוצרת בפועל והנשרפת.
- לעיתים קבלני משנה שאוספים את הפסולת העירונית אינם משליכים אותה במטמנות מוסדרות, כדי להוזיל את העלויות ולהגדיל את רווחיהם.
- מרבית הרשויות המקומיות לא שוקלות את משאיות הקבלנים המפנות את הפסולת בכניסה וביציאה מהרשות המקומית, כך שאי-אפשר לדעת מהן כמויות הפסולת המפונות בפועל. נוסף על כך, הרשויות המקומיות אינן עוקבות כראוי אחר התשלומים לקבלנים, כלומר הקבלן מקבל תשלום בעבור הפינוי הכולל סכומים בגין היטלי הטמנה ועלות הטיפול במטמנה. נוכח זאת, השלכת הפסולת באופן לא חוקי מותרת תשלומים אלו בידי הקבלן ומגדילה את רווחיו.
- המשרד להגנת הסביבה מקים מערכת ממוחשבת למעקב אחר שרשרת הטיפול בפסולת. התהליך צפוי להסתיים בעוד כשנתיים.

ממשל תאגידי ושקיפות: הקרן הוקמה שנים רבות לפני הטלת היטל הטמנה אשר הגדיל את הכנסותיה במאות אחוזים. בשנים עברו עלו טענות על הצורך בשיפור הממשל התאגידי לגבי ניהול הקרן, לרבות מינוי נציגי ציבור מארגוני סביבה (ולא רק נציגי רשויות מקומיות) והגדלת השקיפות בפני הכנסת והציבור. במחצית 2020 המשרד אכן נענה לארגוני הסביבה, להוספת נציגי ציבור מטעמם.⁴²

הקמת תשתית מידע: שיפור תשתית מידע לגבי סוגי הפסולת המוטמנת והממוחזרת לפי רשות מקומית. מאגר מידע מפורט שכזה חיוני לחיזוק מערך הניטור והבקרה לשם פיקוח על חומרי הפסולת המגיעים למתקני הקצה, היקפם, הרכבם ומקורם.

פיתוח שווקים למוצרים ממוחזרים: עידוד ופיתוח שווקים למוצרי קצה ממוחזרים לרבות סבסוד, כגון קומפוסט, כך שתיווצר על-פני זמן כדאיות כלכלית למחזור הפסולת העירונית.

הטמעת רעיון המחזור בציבור: ייזום מסעות פרסום בכלי התקשורת לעידוד הפרדת אשפה במקור, והטמעת רעיון המחזור.

⁴⁰ להרחבה: מאיר אנזקוט, [אומדן העלות הכלכלית בגין שריפת פסולת](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, יוני 2019. פרוטוקול, ועדת הפנים והגנת הסביבה, [הצעת חוק שמירת הניקיון \(תיקון מס 24\) \(טיפול בפסולת בניין\)](#), התשעט-2018, 27 בנובמבר 2018.

⁴¹ פרוטוקול, ועדת המשנה לטיפול בזיהום אויר הנגרם משרפות פסולת בשטחים פתוחים, בוועדת פנים והגנת הסביבה, [זיהום אויר הנגרם משרפות פסולת בשטחים פתוחים - קידום חוקים והיבטים משפטיים](#), 4 בנובמבר 2018.

⁴² אינוספוט, [ארגוני הסביבה רוצים נציגות בקרן הממשלתית שמנהלת חצי מיליארד ש"ח בשנה](#), 6 במאי 2020.

נספח 1: הקצאות קרן שמירת הניקיון בשנת 2019 (אלפי ש"ח)

בטבלה להלן פירוט הקצאות התקציב החדשות שאישרה הנהלת הקרן בשנת 2019⁴³ כ-690.5 מיליון ש"ח הוקצו בחשבון ההטמנה, 38.6 מיליון ש"ח בחשבון שקיות ו-900 אלף ש"ח בחשבון הכללי.

						סך תקציב מאושר	פריקט
2024	2023	2022	2021	2020	2019	690,545	חשבון היטל הטמנה
						350,000	קול קורא אשכולות - תמיכה בהקמת משק פסולת אזורי
			115,000			115,000	איתור והסרת אסבסט פריך ממבני ציבור
						68,500	פיתוח אתר במעלה אדומים לקראת מכרז BOT למתקן השבת אנרגיה מפסולת
					20,000	20,000	פארק אריאל שרון - שיקום והנגשה לציבור
					19,731	19,731	מעבר לכלים רב פעמיים במוסדות חינוך
				17,200		17,200	יום הניקיון 2020 - פעילות חינוכית
				10,000	5,000	15,000	פינוי פסולת המצויה בשטחים פתוחים
			750	9,965	2,000	12,715	החלטת ממשלה 3741 - תכנית לטיפול בפסולת בירוחם
			6,000	6,000		12,000	קול קורא לתכנון 6 מתקנים להשבת אנרגיה
					9,252	9,252	סיוע לאשכול גליל מזרחי עקב עלויות שנגרמו כתוצאה מסגירתו של אתר תאנים
				4,250	4,250	8,500	פינוי פסולת מסוכנת ממושב גבעתי וגאליה
		2,006	2,006	2,006	2,006	8,024	יועצים חיצוניים למרכז מתקני השבת אנרגיה
	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	חברה מנהלת לקרן הניקיון
						5,000	מיזם "סביבטבע" לרשויות המקומיות
					2,638	2,638	החלטת ממשלה 4614 - פינוי אסבסט בקיבוץ הראל ומבוא מודיעים
					2,500	2,500	הסברה
	500	500	500	1,000		2,500	פינוי וכליו פגרי צאן במגזר הבדואי בנגב
			800	800		2,400	יועצים לתכנון סטטוטוריות למתקני השבת אנרגיה מפסולת
		410	410	410	410	2,048	שירותי ייעוץ כלכלי במסגרת יישום חוקי אחריות יצרן מורחבת
					1,000	2,000	החלטת ממשלה 4328 - תכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי עוטף עזה - חינוך סביבתי
350	400	400	400	450		2,000	פעילות הסברה בנושא מתקני השבת אנרגיה מפסולת
			600	700		2,000	קול קורא לאיגודים/אשכולות בפינוי פסולת ממתחמים שאינם מוכרים
	81	556	231	832		1,700	מיזם משותף PAYT שלם עבור הפסולת להטמנה
	234	234	234	234	551	1,487	ייעוץ לוועדת המכרזים לפרויקט BOT בתחום הטיפול בפסולת
		300	300	300	300	1,200	ייעוץ הנדסי לאגף פסולת במשרד להגנת הסביבה
100	100	100	100	100	100	600	דיגומים למציאת אחוז מכלי משקה גדולים במחזוריות
					500	500	מבצע איסוף פסולת חומרי הדברה
			172	172		344	מיזם משותף עם ארגון The Natural Step ישראל לצמצום בזבז מזון
				250		250	מיזם משותף עם ארגון לקט ישראל לצמצום בזבז מזון
		50	100	100		250	קול קורא - הקמת מתקנים לטיפול בפסולת אורגנית
					207	207	כיבוי בערות בהר מרבץ
						38,600	חשבון שקיות
				13,000	13,000	26,000	פרויקט "חוף נקי"
			6,300	6,300		12,600	חדשנות בייצור מוצרי אריזה רב פעמיים
						900	חשבון כללי
					900	900	הפעלת שירותי מערך ברירות משפט במיקור חוץ
						730,045	סך הכול

⁴³ קרן שמירת הניקיון, הנהלת קרן הניקיון - חברים ופרוטוקולים, פרוטוקולים לשנת 2019. כניסה: 7 בדצמבר 2020. התקציב המאושר הוא סכום הפירוט ברמה השנתית. עבור חלק מהפרויקטים לא צוין בפרוטוקול רק את סך התקציב המאושר ללא פירוט ברמה שנתית.